

Etičnost politikov

✍ Vlasta Nussdorfer

*Vzgoja je najboljša dediščina.
(neznani vir)*

Politika je bila otrokom nekdaj tuj svet, dandanes zgodaj 'vstopajo' vanj; preko staršev, številnih medijev, pa tudi v šolskih parlamentih, ki vsako leto obravnavajo aktualno temo. V aprilu se je tako v državnem zboru že tradicionalno odvijala posebna predstava mladih parlamentark in parlamentarcev, predstavnikov slovenskih osnovnih šol. Tokrat so spregovorili o razmerah v družbi in se kritično dotaknili tudi politike, ki je vedno sporočilna, celo na področju etike in vrednot.

Kaj je etično in kaj ne, so se spraševali, ko več ur niso zapustili poslanskih klopi, se vzorno vedli in kljub resnosti, kdaj celo ostrini besed, ostali spoštljivi do drugače mislečih.

So morda obet boljših časov, ko bo moč strpno govoriti in si tudi tako nabirati politične točke? Gre morda pričakovati, da bodo dobre ideje sprejete ne glede na barvo stranke, bodo lahko kdaj dobile celo podporo nasprotnikov?

Iluzije se žal lahko dokaj hitro razblinijo, saj nam je celo danska nadaljevanka *Oblast* na nacionalni televiziji predstavila blišč in bedo politike drugod, njene vzpone in padce, etičnost in celo pokvarjenost. Seveda ni treba gledati tujih nadaljevank, dovolj je spremljanje domačih poročil in dogodkov. A upanje umre zadnje.

O marsičem se lahko v zvezi s politiko sprašujemo. Je res treba razgaliti nasprotnika, poseči v njegovo 'drobovje', celo v otroštvo, prizadeti najranljivejše, kot so partnerji in otroci, celo stari starši, da se povzpneš in morda celo 'zmagaš'?

Je nujno, da poskušajo kandidatu za visoko funkcijo v času kandidature zanjeto kredibilnost z brskanjem po dogodkih njegovega otroštva, domačih in prijateljskih omrežjih, morda njegovega otroka spravijo ob službo in nato 'prežijo' nanj, ali mu bo novo kdo 'pomagal' najti, z lažmi zagrenijo življenje njegovemu partnerju, ker ga s čim ali kom povežejo? Je torej dopustno vse, da koga onemogočijo, in ali je politika res brez sramu? Ali ni kandidatura za take funkcije osebna odločitev in kasneje njegovo delo in odgovornost? Ali bodo morda funkcijo opravljali njegovi sorodniki? Bo treba politike v prihodnosti 'graditi' od otroštva dalje, tako kot se rojevajo prestolonasledniki, ki jih javnost spremlja od porodnišnice naprej?

Kajti, če bi današnji kandidati za funkcije (dobre je že zelo težko najti) to vedeli dovolj zgodaj, bi morali še kako paziti na vsako oceno v šoli, na primerno vedenje, prijateljstva in ljubezni, celo na domovanja in vikende.

Po tej logiki je zagotovo veliko lažje mlajšim kandidatom, ki vstopajo v svet politike, saj so skoraj nepopisan list; za razliko od starejših, ki jih je življenje sicer utrdilo, jim dalo znanja in izkušenj, zagotovo pa prineslo tudi kakšno 'črno piko'. Je morda kdo nima?

Ne glede na vse zapisano menim, da je pot v politiko primernejša za 'obrušene' kadre, ki so zaradi let delovne dobe bližje največji skupini populacije, saj je vrnitev iz politike mlajšim veliko težja, celo tistim, ki naj bi jih zaradi mirovanja funkcij čakalo prejšnje de-

lovno mesto. Nemalo jih je namreč, ki po zaključku politične kariere, v kar so običajno prisiljeni zaradi ponovne neizvolitve ali zaključka mandata na visokih državnih funkcijah, težko najdejo zaposlitev. Vzrok je tudi v tem, da jih politika usodno zaznamuje na področju etike in vrednot, odkrije afe-re, vzbudi dvom v njihovo delo in njegove rezultate, 'umaže' pa tudi zaradi skupinske odgovornosti, saj se je sam težko bojevati, pogosto celo z 'volkov', vsem všečnih rezultatov pa ni mogoče dosegati.

“ *Kdo torej ustvarja javno mnenje in podobo politikov, njihove etike ali neetičnosti? So to ljudje s ceste, ki jih volijo ali tem pomagajo mnenje ustvariti intervjuji, zapisi in vizualne predstave sodobnega medijskega prostora? Zagotovo to ne bi smeli biti anonimni pisci na spletnih portalih.* ”

Bi torej veljalo razmišljati o 'šolanju' politikov, tako kot to pritiče kariernim diplomatom? Je res, da največji strokovnjaki svojih področij, tudi medicinskega, kaj kmalu v politiki izgubijo kredibilnost? Kakšna so merila etičnosti in katere so vrednote politikov, da bi preživeli najhujše napade, ki jim neizogibno sledijo?

Poleg strokovnosti, ki ne sme biti omejena zgolj na profesionalno področje, iz katerega izhajajo, in ki so se mu na neki način že zapisali v življenju, se od njih pričakuje doslednost pri zagovarjanju stališč, zaradi katerih so bili izvoljeni. Pogosto se namreč srečujemo z dvojnostjo; idealov, ki so jih bili polni predvolilni oglasi, predstavitev in nastopi, ter tistimi, ki jih tudi zaradi številnih pritiskov in kompromisov, ki jih stranke sklepajo, prevevajo v času po volitvah.

Je res, da ljudje 'brez dlake na jeziku' uspevajo bolje kot tisti, ki z veliko mero diplomacije, taktnosti, uvidenosti, prijaznosti in strpnosti zagovarjajo svoja stališča?

Tu svojo vlogo nedvomno odigrajo tudi mediji, ki ene ali druge povzdigujejo v nebo, prikazujejo njihove izpade ali mirnejše nastope, temu pa pridajajo svoje komentarje. Že boj za vstop v politični prostor je lahko hud, obremenjen s kritikami, karikaturami, omalovaževanjem ali povzdigovanjem v 'oblake' svetle politične prihodnosti. Vse to je lahko popotnica in 'dota', ki jo nekdo prejme in morda zelo usodno nosi.

Kdo torej ustvarja javno mnenje in podobo politikov, njihove etike ali neetičnosti? So to ljudje s ceste, ki jih volijo ali tem pomagajo mnenje ustvariti intervjuji, zapisi in vizualne predstave sodobnega medijskega prostora? Zagotovo to ne bi smeli biti anonimni pisci na spletnih portalih. Zakaj ne bi imeli svojega obraza in resničnega imena, če že toliko vedo o vsakomur? Tako pa skriti mirno žalijo, brez sramu obrekujejo in blatijo tiste, a jih želijo, ki jih morda še nikoli niso niti videli. Kritika mora biti, a poštena.

Je bolje imeti 'botre', ki nekomu utirajo pot, ali biti brez njih? O prvih se v zadnjih letih veliko govori, a njihova popotnica bodoče politike lahko usodno zaznamuje; celo če je nimajo, jim jo kdo pripiše. Vse polno je dogodkov v človekovem življenju, ki se jih mirne vesti udeležuje, pa ga morda kasneje bremeni pozdrav, rokovanje, pitje kave in druženje, zlasti pa kakšna fotografija. Je lahko nekdo kriv za obnašanje svojega prijatelja, znanca, poročne priče, udeleženca zabave ali sodelavca? Vsak nosi svojo odgovornost in tudi, če njegov najboljši prijatelj, partner, sorodnik, morda le bežni znanec, zaide na kriva pota, v kriminal, je v postopku ali celo obsojen, ne bi smelo biti obremenjujoče zanj, če ni njegov sotorilec, pomagač ali napeljevalec. Pravimo, da še sebe včasih ne poznamo dovolj, da bi 'dali roko v ogenj' za vse situacije, ki jih pogosto ne moremo predvideti, kaj šele za ljudi okoli nas. Po tej logiki bi moral biti človek velik samotar, zapustiti sorodstvo, znanca,

prijatelje, paziti na vsako druženje in nato morda 'neomadeževan' vstopiti v politiko. Sprašujem pa se, ali bi bilo potem to sploh možno.

Vsak človek je popisan list, že otrok v vrtcu začne 'risati' svojo usodo, kaj šele v šoli, ko v šolskih skupnostih že vidimo obris budočih znanstvenikov z različnih področij, humanistov, morda celo politikov. Včasih jih predestinirajo tudi njihovi starši, ki zaradi svojih idealov in neuresničenih sanj to vidijo v svojih otrocih. S to podobo živijo, za njeno uresničenje si nenehno prizadevajo. Žal se danes prepogosto dogaja, da potem, ko o nekom rečejo: "Ta bo pa politik!", ljudje to razumejo slabšalno. Ocenjujejo tudi njegove verbalne sposobnosti in menijo, da bi bil pravi za prepričevanje množic.

roko in rečemo: "Bil je neznanka in tudi sedaj ne preseneča."

Zato je o etiki politikov treba govoriti, vse pa tudi zapisati v kodeks. Obstajati pa mora tudi možnost, da jih 'telo', ki jih je izvolilo, odpokliče. Kako in kdaj, pa je stvar tehtne presoje, a nemoč ljudi v obratni situaciji je prevelika.

23-letnica samostojne države je zagotovo obdobje, ko bi že zdavnaj morali prerasti muhe adolescence, pa tudi vihrave mladosti in preiti v zrelo obdobje politike, ki služi ljudem, saj so ji oblast omogočili.

A tudi če se ozremo po svetu, v dežele vzhoda in zahoda ter v vseh politične igre in predstave, ki jih nudijo, je upanje v gotovo svetlejšo prihodnost precejšnja iluzija.

Menim, da me lahko za vstop v politiko prepriča le tisti, ki je nekaj že naredil, se dokazal, pokazal, tako v dobrem kot slabem in v zelo različnih situacijah. Tako ne kupujemo 'mačka v žaklju', lepote z naslovnice, športnika z medaljami, nekoga, ki politiki ne bo kos. Razočaranje je lahko sicer pri ljudeh, ki so se v svojem življenju že izkazali, veliko večje, pri 'političnih neznancih' namreč le zamahnemo z

Kljub vsemu dosledne zahteve po etičnosti vstopa in delovanja v politiki nikoli niso odveč. So celo nuja današnjega dne, da nam jutri ne bo žal za izpolnjeni listič, pač pa bomo ponosno zrlji na tiste, ki smo jim zaupali. Pa tudi zato, da bomo z veseljem sploh šli na volišča.

Zakaj ne bi na tem področju prav mi postali in morda ostali nekomu zgled? Domovini in tujini. ■